

DOOR: SHIRA KELLER - WEEK VAN 4 APRIL 2022

Ruimte innemen. Dat is een van de hoofdthema's van de nieuwe roman van Annemarie de Gee: 'De winters'. Het boek vertelt het levensverhaal van Reik Zwart.

Reik is een man die bijzonder weinig ruimte inneemt. De lezer komt er gedurende het boek dan ook eigenlijk niet of amper achter wat er in hem omgaat, wat hij wil, hoe hij zich voelt. De vraag is of hij het zelf weet. Het heeft op zich al iets ontroerends, vind ik, als een schrijver ervoor kiest een grijze muis als Reik tot protagonist te verheffen.

'Ik kwam er pas laat achter dat ik hem natuurlijk ben,' zei Annemarie toen we een biertje dronken op de Amsterdamse Zeedijk. 'Ik heb me altijd gevoegd naar de omstandigheden, naar wat anderen van me verwachtten. Ik was zo bezig met wat anderen verlangden dat ik volledig voorbij ging aan wat ik zelf wilde. Toen ik moeder werd deed dat er nog een schepje bovenop. Pas sinds heel kort begin ik er een beetje van los te komen en begin ik ruimte voor mezelf op te eisen.'

Voor verschijnen sprak Annemarie met verschillende redacteuren over het boek. Bijna allemaal begonnen ze zich prompt met de levensloop van Reik Zwart te bemoeien. Het moest heroïscher, spannender, emotioneler, dichter op de huid. Nee, zei Annemarie, telkens weer, je moest juist níet te dichtbij komen.

Iedereen die schrijft weet hoe moeilijk het is om het geloof in je eigen literaire keuzes niet te verliezen als iedereen om je heen er kritiek op afvuurt; om in zo'n situatie niet te zwichten voor wat anderen wensen te lezen. Het zegt wat over Annemaries verantwoordelijkheidsgevoel voor de roman, of misschien eerder: voor de mens waar Reik voor staat, dat ze zich tegenover al die boekenbonzen zo kranig weerde. Annemarie heeft moeten vechten voor dit personage, een personage dus waar je niet de vinger op kunt leggen. De man die meebuigt. Ten behoeve van hem boog zij zich eens een keertje niet mee.

'De dood van de ideeënroman'. Zo luidt de ietwat onheilspellende titel van een recente podcast over Annemaries boek, dat je een ideeënroman zou kunnen noemen. Annemarie gaat in de podcast in gesprek met schrijver Thomas Rosenboom.

Annemarie vertelt dat ze niet zoveel affiniteit heeft met het werk van generatiegenoten. Dat gaat te vaak over leed, zegt ze, en meestal dan ook nog over leed dat de schrijver zelf heeft meegemaakt. Als er één genre is dat nooit in haar oeuvre voor zal komen, al was het maar omdat het zo hip is, dan is 't autofictie. Ze ziet zichzelf als een conceptuele schrijver. Ze viel voor de literatuur door het theater, door Beckett. Literatuur moet over méér gaan, vindt ze, over het léven, over hoe het is om te léven, niet over de particuliere beslommingen van een of ander individu.

'Weet je, daar zou eigenlijk eens iemand een essay over moeten schrijven,' zegt ze, terwijl we over de Zeedijk struinen. 'Over wat het over de tijdgeest zegt dat iedereen voortdurend van die navelstaarderige boeken publiceert. En wat een ander narratief, een meer uitgezoomd literair perspectief, zou kunnen opleveren. Voor het denken over onszelf. Over de wereld. Juist in deze tijd.'